

איש לרעהו

לקט אמרות חז"ל
רעיונות, עובדות
והנהגות מגדולי
ישראל,
על מדות טובות
שמביאות לאהבת
הזולת הנלמדות
מפרשת השבוע

מכון אהבת אמת – המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת
ע"ש ר' עבי יהודה דומוביץ ז"ל – רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402
טל: 02-5671812 פקס: 077-7671812 דוא"ל: paypal: ahavemet@012.net.il

ליקוט ועריכה: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
אסור להעתיק, לנצל ולהדפיס בלי רשות בכתב

שבת קודש יז תמוז תשע"ט: הדלקת נרות: ירושלים 7:09 תל-אביב: 7:24 חיפה 7:17 מוצאי שבת: ירושלים: 8:25 תל-אביב: 8:28 חיפה: 8:29 ר"ת: 9:00

פרשת פינחס תפלה על הזולת

להתפלל ולבקש רחמים על היחיד ועל הרבים הזקוקים לישועה!
נלמד מהפסוק: **פינחס בן אלעזר... ולא כליתי את בני ישראל בקנאתי** (פרק כה-יא)

ובגמרא (סנהדרין פב): **מבואר מעלתו הנשגבה של פנחס, שכאשר הרג את זמרי, נכנסו שבתו להרוג את פנחס. מה עשה הקב"ה? שלח מלאך והשחית בעם [כדי להטריד בני שבתו של זמרי שלא יהרגו לפנחס] כיון שראה פנחס את הנגף, עמד והיה מתפלל שנאמר: "ויעמד פנחס ויפלל ותעצר המגיפה". שעשה פלילות עם קונו וחבטן לפני המקום. אמר לפניו, רבונו של עולם, על אלה יפלו כ"ד אלף מישראל! מכאן נדון ק"ו בעצמנו: אם פנחס שהיה שרוי בסכנה מאותם אנשים שביקשו את נפשו ובכל זאת התפלל להצלתם. על אחת כמה וכמה שיש על כל אחד מישראל להרגיש בצרתו של הזולת [שהוא ערב לו] ולהתפלל לישועתו.**

יסוד גדול בכח התפלה, השווה לכל נפש, מביא החפץ חיים (בספרו מחנה ישראל פרק י): "ואפילו אם אירע באיזה ענין שנפל בידי אויבים המציקים לו, מכל מקום אל יפול ליבו עליו, וידע כי הכל תלוי בידי השי"ת.

"ואפילו אם יודע האדם שאין בו תורה ולא מעשים טובים, אעפ"כ אל יחשה מלהתפלל לה', לפי שכח התפלה והתחינה הוא גדול מאוד. כדאיתא בתנ"א (זוטא פ"ו): אמר הקב"ה הרי אני מודיעך מקצת דרכי, כשאני רואה בני אדם שאין בהם שבת תורה ומעשים טובים... ורק שהם עומדים ומברכים ומרבים בתחנונים לפני, אני נזקק להם שנאמר (תהלים קב) "פנה אל תפלת הערער ולא בזה את תפלתם". וכן איתא במדרש תנחומא (ורא א) שאפילו אין אדם כדאי ליענות בתפלתו וליעשות עמו חסד, כיון שמתפלל ומרבה בתחנונים עושה חסד עמו.

עד כמה גדול כח התפלה להציל ממש ממות לחיים, ניתן ללמוד ממה שמצינו בגמרא (כתובות קד.) שביום בו נפטר רבי הקדוש, גזרו חכמים תענית וביקשו עליו רחמי שמים והכריזו הכרזה שכולה פלא: "כל מאן דאמר נח נפשיה דרבי [=כל מי שיאמר שרבי נפטר] ידקר בחרבו"

וכמובן, תמוה מאד: מה כל כך נורא באמירה כזו, כלום יכולה היא לעשות את המציאות לכאן או לכאן?!

אלא ביאר השיטה מקובצת שכל עוד לא יודעים על פטירתו של רבי ומתפללים עליו בכל הכח והכוונה בחזקת שהוא חי, הרי יש בכח תפלה כזו כדי לשוב ולהחיותו... לפיכך אסרו חכמים להודיע על פטירתו ודלכתחילה אין ראוי להתפלל על תחית המתים, ומן הסתם גם נדרשות זכויות נוספות לנס גלוי (כה) שאז יכולים להמשיך להתפלל (בעוצמה הזו שהתפללו עד עתה) ויש בכח תפלה זו לפעול ולשנות את המציאות הקיימת...

"היודעים אתה אלו תפילות העילוני..."

סיפר הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל (בהספד שנשא על הגה"צ רבי אליהו לופיאן זצ"ל): "לפני שמונה שנים הייתי חולה מסוכן. היודעים אתה מי הצילני? אלו תפילות הצילוני? תפילותיו של רבי אליהו! לא אוכל לפרט... מעולם לא הודיתי לו על כך. עתה עושה אני זאת בפהרסיא."

התברר שכך היה מעשה: רבי חיים היה משותק בגרון. הרופאים גילו שיש לו שיתוק במיתרי הקול. והרופא הסתפק אם יוכל להצילו. הלך רבי חיים להתייעץ עם רבי אליהו לופיאן מה עליו לעשות. אמר לו רבי אליהו: "אינני יכול לתאר לעצמי שרבונו של עולם לא יתן לרבי חיים סטוצ'ינר לומר עוד שיעורים. יש עוד כל כך הרבה תורה ומוסר שעליו למסור בעולם..."

בהזדמנות זו ביקש רבי אליהו מרבי חיים את שם אמו והבטיח לו שיתפלל עבורו. לאחר מספר ימים חזר רבי חיים לרופא לבדיקה חוזרת ולמרבה הפלא והתדהמה השתפר מצבו עד מאוד, עד כי הרופא הסתפק האם זהו אותו חולה שבא אליו לפני מספר ימים... עפ"י המשגיח דקמניץ

בוחה של תפלה...

כשלקה הגאון רבי בן ציון אבא שאול זצ"ל בשבץ מוחי, אמר הרופא: "המצב אבוד נותרו לו ארבע שעות!" הגיב הגר"י קנייבסקי - הסטייפלער זצ"ל: "הכל תלוי בתפלת הרבים, וגם אני אתפלל עליו..."

ואכן נערכו תפילות בהמוני בתי מדרשות וכוללי אברכים. תפילות הרבים בקעו רקיעים, וכשהגיע הגאון רבי יהודה צדקה זצ"ל לבקר את רבי בן ציון בבית החולים. אמר לבנו שיבלחט"א: "הזכר אתה את התפלות והזעקות שהיו ערב מלחמת ששת הימים: אינן מגיעות לחצי מהתפלות שנערכו על מור אביך!"

וכשאירע הנס ופקח עיניו, והנה הדיבור והזכרון לא נפגעו, אמר רבי בן ציון: "מלאכים אחזו במיטתי ומשכוה למעלה, והתפלות הרבות משכו למטה וגברו!" ולימים התבטא עוד: "אילו היו מתפללים על הגאולה כפי שהתפללו לרפואתי, היה המשיח בא..."

וכשהלך והחלים, הוסיף עוד שיעור הלכה לציבור והסביר מדוע: "הציבור התפלל עלי ופעל בתפלתו, ועלי להכיר לו טובה ולשלם לו על כך!" יגילו במלכם

הדפסת והפצת העלון השבועי "איש לרעהו" פרשת פנחס, הפועל למען הזולת נתרמו באדיבות יו"ר זמנהלי "הליגה למלחמה בשחפת ובמחלות ריאה בישראל סניף י-ם" - ע"ר, לעילוי נשמתה של מנהלת הליגה מרת הדסה אסתר זיסל בת יעקב ישראל סוקוליק-סמית ע"ה הקדישה את חיה לטובת הזולת, הן בריפוי מחלות ריאה והן במניעתן, במסגרת הליגה למלחמה בשחפת. גייסה כספים מקרנות צדקה עבור משפחות נזקקות שנמגעו בעקבות מחלות ריאה. התרומה לרגל יום השנה, נפטרה ביום כ' תמוז תשס"ה, ת.נ.צ.ב.ה.

להתמסר ככל האפשר לזיכוי הרבים והצלת הכלל והפרט!

נלמד מהפסוק: "פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן השיב את חמתו... בקנאו את קנאתי בתוכם" (פרק כה-יא)

ופירש הכלי יקר: הכל לרבותא נקט. כי אף על פי שהיה בן אלעזר שלקח מבנות פוטיאל מיתרו שמיטם לעבודה זרה, ולא מנע את עצמו, אף שיאמרו לו ליצני הדור, בת יתרו מי התיר לך. וכן היה בן אהרן הכהן שעשה העגל ויקניטו לו בזה. אף על פי כן לא חס על כבודו. עוד הודיענו הכתוב שבחו של פנחס, אף שהיה בתוך העדה - מקום מסוכן מפני קרובי זמרי, מכל מקום מסר נפשו להצלת ישראל. ונרמז בפסוק "ויקח רמח בידו" היינו ששם כל רמ"ח איבריו בכפו.

על מעשה מסירות נפש זה של פינחס אמרו חז"ל במדרש: אמר הקב"ה, בדין הוא שיטול שכרו. ולכאורה צריך ביאור מה הרבותא בכך, כלום יש מצוה שאין עליה שכר? ומה המיוחד בזה יותר משאר מצוות, ומה המיוחד בפינחס יותר משאר אדם?!

ובאמת יש להבין בעצם מעשהו של פנחס, האם יש בו מצוה או לא, כי מצד אחד אמנם אומרים "קנאין פוגעין בו" ומסתבר שעושים מצוה בכך, אך מאידך אמרו שהיא "הלכה ואין מורין כן" ואם זו מצוה, מדוע אין מורין כן?

וביותר לא מובן: אחרי שנתברר לנו מדברי חז"ל שהרבה ניסים נעשו לפנחס, עד שבלעדיהם לא היה יכול לפעול מאומה, מתבקשת מאליה השאלה: היאך מלכתחילה הכניס עצמו למצב כזה של סכנה וודאית, והרי ידוע ש"אין סומכין על הנס"?!?

המוסר עצמו לרצון ה' - נעזר אף בדרך ניסית

ונראה ליישב את כל הקושיות בס"ד, עפ"י היסוד הגדול שעמדנו עליו זה מכבר, שכאשר אדם מוסר עצמו במסירות נפש מוחלטת לעשות את רצון ה', מקבל סייעתא דשמיא מיוחדת שלא כדרך הטבע, אף בדרך ניסית, והבאנו הרבה ראיות לכך מהתנ"ך והתלמוד. [וכדוגמת אברהם אבינו שמסר עצמו בחוליו וכחום היום למצות הכנסת אורחים, עזרו השי"ת בדרך ניסית וזימן לו מלאכים, ועוד הרבה כיו"ב ואכה"מ].

ואין זה נובע רק מהכלל הידוע ש"בדרך שאדם רוצה לילך, בה מוליכין אותו" שזה אמור על כל אדם וגם בדברי הרשות, אלא הרבה מעבר לכך, שכן כלל זה אמור להתקיים רק לפי חוקי הטבע, ואם נעשה לו נס הרי מנכין לו מזכויותיו, לא כן כאשר הרצון החזק וההשתוקקות העזה אינם לדבר הרשות או להנאתו הפרטית, אלא אך ורק כדי לעשות רצונו יתברך בלבד, והיינו שרצונו "מתאחד" עם רצון ה', בזה "מוליכין אותו" ומסייעים לו אף בדרך ניסית ואז גם אין מנכין לו מזכויותיו, שהרי רצונו של השי"ת נעשה על ידו ולא רק רצונו הפרטי. והבאנו (בעלון "איש לרעהו" ויקהל - פקודי תשע"ח) ראייה מפורשת לכך מהבנת לשון המשנה (אבות פ"ב מ"ד) "עשה רצונו כרצונך כדי שיעשה רצונך כרצונו".

מעתה מתורץ כל מה שהקשינו, שכן החידוש ש"יטול שכרו" מובן, שאף שנעשו לו ניסים והיה מקום לומר שמנכין לו מזכויותיו, קמ"ל שבאופן כזה שמוסר עצמו לעשות רצונו יתברך בלבד אין מנכין לו מזכויותיו, ולכן רק בכזה רצון עז שהיה לפינחס, עד כדי מס"ל, ישנה הרשות והמצוה ש"קנאין פוגעין בו" וממילא גם לא חישבן פינחס האם יעשה לו נס או לא.

"חישבתי דרכי - ואשיבה רגלי אל עדותיך"

וחשבנו, בדרך יסוד זה, לבאר את הפסוק שאמר דוד המלך (בתהלים קיט-נט) "חשבתי דרכי ואשיבה רגלי אל עדותיך" ודרשו חז"ל (במד"ר ויקרא לה-א) "אמר דוד, רבש"ע, בכל יום ויום הייתי מחשב ואומר למקום פלוני ולבית דירה פלונית אני הולך, והיו רגלי מביאות אותו לבתי כנסיות ולבתי מדרשות".

והדברים תמוהים: היאך זה יתכן אצל דוד המלך, במדריגתו הנשגבה, שלא קרה אף יום אחד שחישב לילך לבית המדרש במקום ללכת למקום פלוני, ואז לא היה צורך שרגליו יוליכוהו על כרחו?!

אלא צריך לבאר שכך אמר דוד: "חשבתי דרכי" - חשבתי את הדרכים שנתחייבתי בהם מצד חובת ההליכה בדרכי של הקב"ה - "מה הוא רחום וחנון אף אתה" וכו' ולכן חשבתי "למקום פלוני ולבית פלוני אני הולך" - כדי לעשות חסד ולהטיב עם הזולת במקום שא"א ע"י אחרים. ואולם למרות זאת "רגלי הביאו אותי לבתי כנסיות ולבתי מדרשות".

אלא שאם נפרש כך עולה וניצבת השאלה: אם מצוות אלו היו מוטלות על דוד, ואין לימוד התורה נדחה מפניהם, היאך זה באמת שרגליו הוליכוהו לביהמ"ד, ואותם חסדים שהוזקקו להם הבריות מה יהא עליהם?!

אלא לפי היסוד שאמרנו בסגולת הרצון מובן הכל. שכן הרצון החזק וההשתוקקות העזה שהיו לדוד, ללכת לבית המדרש ללמוד תורה, גברו על הרצון של "חישבתי דרכי" עד כדי כך שרגליו הוליכוהו לביהמ"ד. וכשישנו רצון כזה, מסייעין לו משמים, כאמור, אף בדרך ניסית, שכל שאר החובות שמוטלות עליו, יעברו ממנו ויעשו על ידי אחרים, וממילא נפטר מהם. וכך אירע אצל דוד יום יום.

וכדברי המשנה (באבות פ"ג מ"ה) כל המקבל עליו עול תורה מעבירין ממנו עול מלכות ועול ד"א. וכן בגמרא (ברכות לה) כשעושי רצונו של מקום מלאכתו נעשית ע"י אחרים, וכן בגמרא (מגילה טז:) גדול ת"ת יותר מהצלת נפשות, וניתן להמליץ על כך בדרך צחות: "רצון יראי" - ללמוד תורה - "יעשה" - ואז את "שוועתם" - של הנזקקים "ישמע וישועם" - ע"י אחרים.

להציל נפש מישראל...

מעשה בצעיר ירושלמי

מלוחמי המחתרת שנתפס בידי החיילים האנגלים, ונשפט ונידון על ידם למוות. הלך הצדיק רבי אריה לוי זצ"ל לארמון הנציב העליון שבתלפיות בכדי להתחנן על נפשו של אותו צעיר.

דחפו השוטרים שומרי הסף את רבי אריה, ולא נתנו לו דריסת רגל לתוך הארמון. אך רבי אריה לא אמר נואש. בעוז רוחו לא הרשה לעצמו להכנע לשום מניעה ועיכוב מהמשימה החשובה שנטל על עצמו, להציל נפש מישראל.

מה עשה? עמד והמתין על אם הדרך. כאשר התקרבה פמליית הנציב העליון אל הארמון, השתטח רבי אריה מלוא קומתו לרוחב הכביש והתפלש בעפר. ברגע האחרון ממש נבלמו גלגלי המכוניות בקול חריקה.

"מה לך רבי"? - שאל הנציב העליון את רבי אריה. סיפר לו רבי אריה על דבר פרשת הצעיר שעומדים לקפח את חייו וביקש מלפניו רחמים על נפש הצעיר. ואכן לא חלפו ימים רבים והנציב העליון הודיע על מתן החנינה.

דרך אבות

נתינה ללא שיוור...

בעת מלחמת העולם השנייה,

הוגלה כ"ק האדמו"ר רבי חיים מרדכי מנדבורנא זצ"ל עם המוני יהודי רומניה לארץ גזירה טרנסניסטריה, שם היתה צפויה להם מיתה איטית ברעב. מצב הרבי, שבביתו היו אף ילדים קטנים, היה בכי רע.

חג הפסח התקרב, והרבי מנדבורנא התכונן לשבעה ימים של רעב חמור אף יותר, שכן אף מנת הלחם הזעירה. לא תבוא אל פיו. אבל לפני כן עמד להסב לסעודת החמץ האחרונה שבבוקר ערב הפסח. סעודה זו כללה כזית לחם קיבר גס וביצה מבושלת.

לפתע נפתחה הדלת, ונכנס יהודי מסכן, מזי רעב, שסיפר בקול רועד שמזה כמה ימים לא בא לפיו דבר מאכל. מיד קם הרבי במאור פנים השיב את היהודי על מקומו, ונתן לו את כל "סעודתו"...

באהלי צדיקים

מעשה קנאות לכבוד השי"ת גורם להרבות שלום בעולם ולא מחלוקת!

נלמד מהפסוק: "הנני נותן לו את בריתי שלום" (פרק כה-יב)

ואמרו חז"ל בגמרא: אמר לו הקב"ה למשה, הקדים לו שלום שנאמר הנני נותן לו את בריתי שלום (סנהדרין פב:). ועל הנאמר בפסוק: "תחת אשר קינא לאלוקיו" (כה-יג) כתב הספורנו: מאחר שרב את ריבי, גם אני אצילה מכל מיני ריב והתנגדות והיה לו שלום מדה כנגד מדה.

כשאדם מנתב את קנאת ה' קודם כל אל תוכו פנימה ומתקן את עצמו בכל מה שאפשר, אזי ראוי הוא לזעוק את מחאתו גם כלפי חוץ, ואז יהיה בכוחו להשפיע על סביבתו, וכמו שתבע כ"ק האדמו"ר מקלויזנבורג זצ"ל מהרבנים הצעירים שמתפקידם לעמוד על משמר היהדות, וכך אמר להם באחת מדרשותיו:

הכתוב אומר (ישעיה ב-ג) "כי מציון תצא תורה ודבר ה' מירושלים" ונשאלת השאלה: כפילות זו לשם מה? אלא ללמדנו, שדבר ה' האמיתי יוצא רק "מירושלים", היינו ממי שהא יר"א ושל"ם. שלם בחכמתו, שלם ביראתו, ושלם בקיום המעשי של מצוות ה'...

שכן, "כל רב שאינו מוכן למסור את נפשו בעד קוצו של יו"ד מן התורה והיהדות, אין לו שם סיכוי להשפיע על בני קהילתו ולשכנעם שישמרו אמונים למורשת אבותינו, כי רק בכח הדוגמא האישית יכול הרב להקרין גם על זולתו!"

מעשה קנאותו של פינחס היתה במסירות נפש עצומה כמבואר בחז"ל. ואמרו בגמרא (ברכות כ.) "קמאי [=הראשונים] קא מסרי נפשיהו על קדושת השם. ודוגמא למסירות נפש מביאה הגמרא מרב אדא בר אהבה שראה אשה נוכרית לבושה בבגד אדום וקרע בקנאותו את הבגד, כי סבר שהיא בת ישראל (שאסורה ללכת בבגד אדום) וחיבוהו לשלם ארבע מאות זוז.

ושאל הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל (בשיחות מוסר-תשל"ג): היכן כאן המסירות נפש, הרי כשקרע את הבגד לא ידע שיפסיד בזה סכום!!

ביאר רבי חיים כי ה"מסירות נפש" אינה במה שקרע הבגד והפסיד הממון אלא המסירות נפש הינה בעצם הנהגה כזו שסכנתה מרובה, שכן הנהגה כזו לקרוע בגד בלי חקירה ודרישה, היא מן מדת הבהילות שהפסדה מרובה (עיי"ש בכל דבריו).

נסיים בדברי הרמח"ל ז"ל (במסילת ישרים פרק יט): "גם מי שאוהב שמו יתברך, לא יכול לסבול ולראות שיחללו אותו ח"ו וישעברו על מצוותיו. והוא מה שאמר שלמה (משלי נח) "עוזבי תורה יהללו רשע ושומרי תורה יתגרו במ". כי אותם שמהללים רשע ברישעתו ולא יוכיחו על פניו מומו, הנה הם עוזבי התורה ומניחים אותה שתיחלל ח". אך שומריה המתחזקים להחזיקה ודאי שיתגרו במ ולא יוכלו להתאפק ולהחריש".

קנאין פוגעין בו...

סיפר הגר"ש שברון זצ"ל מעשה שהיה בתקופת הגאון רבי חיים מוולוז'ין זצ"ל: הסתובב דרשן אחד בעיירות, ורבי חיים סבר שאסור לשמוע אותו, שכן הביע בדרשותיו דעות פסולות וכוזבות.

יום אחד שמע רבי חיים שאותו דרשן עומד להופיע במינסק. הוא שלח את אחד מתלמידיו להודיע בשמו לרב שהיה שם, הגאון רבי דוד טעביל זצ"ל בעל הנחלת דוד, שאותו מגיד מביע דעות כוזבות ואסור לשמוע אותו.

הגיע התלמיד למינסק, וכשראה שרחובותיה ריקים, הבין מיד שאותו דרשן עומד בדיוק עכשיו באמצע דרשתו. הוא ניגש לבית הכנסת הגדול, ואכן ראה שהוא מלא מפה לפה ובראש המזרח יושב הגאון בעל הנחלת דוד עצמו. האוירה וההתעוררות בבית הכנסת היו כביום כיפור בשעת "כל נדרי"...

השליח לא התמהמה, הרי "חזקה שליח עושה שליחותו!" הוא פילס את דרכו למקומו של בעל הנחלת דוד וסיפר לו שהוא תלמיד של רבי חיים מוולוז'ין, ששלחו במיוחד לומר לו שדרשן זה מביע דעות כוזבות ואסור לשומעו!

כשמעו זאת בעל הנחלת דוד, שם לבו לכך והבחין בכנות דברי רבי חיים, קם מיד ממקומו, ניגש לאותו מגיד, ואמר לו בקול: "הרבי אמר שאסור לשמוע אותך!" הוא אחז בצווארוננו וכך הורידו מהבימה והוליכו עד דלת בית המדרש ודחפו החוצה.

והעיד הגר"ש שברון שאת המעשה הזה סיפר לו הגאון מטשיבין - רבי דוב בעריש וויידנפלעד זצ"ל ורבי דוב הוסיף ואמר לו כי לפעמים אין זמן להסברים וטעמים, רק צריך תיכף ומיד לעשות מעשה.

עפ"י שר התורה

"להיות קנאי - לא כל אחד רשאי!"

סיפר הגאון רבי שמואל דוד ורשבצ'יק זצ"ל (ר"מ בשיבת רבינו יעקב יוסף בארה"ב ובישיבת כפר חסידים): כששהה בארה"ב נהג מידי פעם לצאת להרים כמקובל שם. פעם הגיע לנפוש באתר מבוקש, לשם הגיעו גם חסידי "סאטמר", ועמם היתה גם קבוצת דתיים לאומיים.

חסידי סאטמר בהיותם שם הרוב, ניהלו ונתנו את הטון בכל הקשור לאווירה ולצביון הרוחני במקום. את העליות לתורה הם קבעו, וכך יצא שלא העלו לתורה את אלו שנחשבו ל"ציונים".

הדבר חרה מאד לאחר האנשים שנמנו עם קבוצת "הדתיים לאומיים" והתלונן מרה על הקיפוח: "וכי אינני יהודי? - שאל.

התעורר ויכוח בין אותו יהודי לקבוצת החסידים. ואז החליטו שני הצדדים שרבי שמואל דוד בהיותו "ניטרלי" יפסוק ויכריע בין שני הצדדים. ואכן הוא נכנס ל"עובי הקורה" ואמר כדברים הבאים:

"מצווים אנו להדבק בדרכיו של הקב"ה, מה הוא רחום - אף אתה וכו'. ולכאורה יפלא: הרי אחת ממדותיו של הקב"ה שהוא "קל-קנא" ולא מצינו את הציווי "מה הוא קנאי - אף אתה קנאי"? אלא - האיר רבי שמואל דוד - להיות רחום וחנון יכול כל אחד, אך להיות קנאי, לא כל אחד רשאי!"

פנה רבי שמואל דוד לעדת חסידי סאטמר ואמר להם: "רבכם הגדול שהוא מצויין במידות ובאהבת ישראל וכל מעשיו לשם שמים, רשאי להיות קנאי ולהלחם על האמת הטהורה, שהכל נובע אצלו ממקור הקודש, אבל האם יכול כל אחד להעיד על עצמו שהוא במדרגה כזאת!"

ספר זכרון לרש"ד ורשבצ'יק - ירושלים תשעט

"בקנאו את קנאתי..."

באחד הימים נודע לגאון רבי יהודה צדקה זצ"ל כי מנהל ביה"ס פלוני בירושלים, הנהיג בין כותליו לימוד פסול, שהוא בגדר תועבה רח"ל. מיד הרעיש עולמות נגדו, וארגן עצרת מחאה ודרש ברבים על חומרת הפירצה, כשהוא קורא להורים שיחדלו לשלוח שמה את ילדיהם אף שלח לפרסם בחוצות כרוז מחאה חריף ביותר, שכותרתו היתה: "חזיר נעץ ציפרוניו בחומת החינוך בירושלים".

אותו מנהל שנדהם מן הסערה הציבורית שקמה נגדו, פנה אל הרב צדקה והכחיש לחלוטין את מעשהו, ולא עוד אלא שהיתה בפיו תלונה: איך הרהיב להתסיס נגדו את ההורים, ולהסיתם שיחרימו את בית ספרו, מבלי לחקור ולדרוש היטב אם נכונה השמועה שהגיעה אליו?

נענה רבי יהודה והחזירו בשאלה: "ואם חשקה נפשך כעת לבקר בעיר העתיקה במשכנות הערבים, והנך שומע פתאום כי יש שמה חלופי יריות האם היית הולך לשם מספק? נענה הלה בשלילה. המשך הרב צדקה: "גם כשמתעורר ספק בעלמא, אולי במוסד שלך פוגעים בנפש הרכה של הילדים, לא ישלחו אותם ללמוד שם..."

וזאת ליהודה

ומי כעמך ישראל

בין איש לרעהו – סיפורים בני זמננו

סגולת הבולם פיו...

יום שלישי, כ"ה ניסן תשע"ט.

ברוך אתה ד' אלוקינו מלך העולם, אשר קדשנו במצותיו ו...

יום זה של בין-הזמנים התחיל כעוד יום רגיל, כאשר צעד להתפלל שחרית ב"שטיבלאך" הסמוכים לביתו. המנין בו התפלל היה הומה-אדם.

* * *

טרא-ח. הטלית שהייתה פרושה מעל כפות ידיו של הכהן, התעופפה עד לפינת בית הכנסת.

אחד המתפללים מיהר להחזיר לו את הטלית, אך היא שוב התעופפה מעל ראשו.

לפני שנמשיך, נעניק ברשותכם, מעט רקע כדי שהסיפור יהיה מובן. קיים פרויקט מגורים ענק שהוקם על שטח שכלפיו התעורר דיון אם מדובר בבית-קברות. לא אלאה את הקורא במאות השלבים וההתפתחויות של הפולמוס, אלא במה שנוגע לענייננו: פלוני רכש דירה באותו מקום, בהסתמכו על ענקי-הלכה שהורו לו באופן חד משמעי שהדבר מותר וראוי מלכתחילה.

זה כמובן לא קרה לבד. ניחשתם נכון: ידו של אלמוני - השכן הלוחם - עשתה זאת.

איך לא רעדה ידו לעשות מעשה-נבלה שכזה בהיכל השם? לאלוקים פתרונים!

שוב החזירו לכהן את הטלית, ושוב היא התעופפה - הפעם יחד עם הכיפה. בלית ברירה מתח מעל ראשו את הטלית של הכהן שעמד לצדו...

אבל למטבע יש גם צד שני: הצעד לא מצא חן בעיני שכנו - אותו נכנה אלמוני - וזה לא פסק מלגעור בו - בכל פעם בו נפגשו, ובכל הזדמנות שהדבר התאפשר לו.

מיותר לציין איזו הלבנת-פנים עבר הכהן. ועד כדי כך הגיעו הדברים: כאשר הסתיימה ברכת-כהנים לא היה מסוגל לסובב את פניו כלפי הקהל, אלא נשאר ככה תקוע במזרח. שבור ונבוך.

צ. שנכח בהתרחשות המעזעזעת רץ לכיוון הכהן ואמר לו: "אני מתחנן אליך; תעשה לי טובה! הרי עברת ביזיון כזה גדול, אל תשיב שום רעה למי שעולל לך זאת. יש לך כעת הזדמנות של כח עצום לברך - כנודע למי שכובש פיו בשעת מריבה - אז בבקשה תברך אותי שאזכה בזיווג הגון בנקל!"

מה גורם או מכריח את אלמוני "לחנך" את פלוני? צריך לחקור את הענין לעומק, אך המציאות היא שהוויכוח ההלכתי סביב הבנייה במקום גלש כבר מזמן למחוזות אחרים. ההשלכות של הדבר השפיעו עמוקות - באופן לא יחסי כלל - על הגדרה של קהילות בארץ ישראל ואף בחו"ל. ופלוני, אדם פרטי, מצא את עצמו ניצב בעין המאבק, כאשר כל כוונתו רק הייתה למצוא קורת-גג לראשו.

* * *

הכהן בירך אותו ב-א-ה-ב-ה

* * *

יום חמישי, כ"ה אייר תשע"ט.

נחזור לאותו יום שלישי. פלוני נכנס להתפלל שחרית ולרוע מזלו פגש בשטיבלאך לא פחות ולא יותר מאשר את אלמוני. הלה הודיע לו בזה הלשון:

"כאן בבית הכנסת, אתה לא נושא-כפיים! נקודה."

30 יום בדיוק לאחר ההתרחשות האומללה, מקבל צ. טלפון מאת שדכנית שהציעה לו שידוך: "כן. הצד השני מעוניינים!"

חלפו עוד ימים מספר והוא מצא עצמו מאורס עם שידוך נפלא. הברכה התממשה במהירות ובשלמות!

פלוני, שכהן הוא, כמובן לא העלה על דעתו לבטל מצוות עשה מדאורייתא רק בגלל שזה לא מוצא חן בעיני פלוני.

נשלח על ידי החותם בברכת "עושה שלום במרומיו הוא יעשה שלום עלינו",

בדרך-צחות נאמר שאם ננסה לדון את אלמוני לכף-זכות נוכל לטעון שהוא חשש שה"ב-א-ה-ב-ה" של הכהן לא יהיה מושלם, כאשר יגלה שפלוני בין המתפללים ולכן ניסה למנוע ממנו לעלות לדוכן... אמנם המשך ההתרחשות הכאובה הוכיח שכנראה היו לו לפלוני נימוקים אחרים מאשר חשש הלכתי טהור.

היית מעורב בסיפור שקשור לבין אדם לחבירו? שמעת ממקור ראשון?

ספר לנו עכשיו! פקס: 077-7671812 דוא"ל: ahavemet@012.net.il